

МОВА І ПРАВО:
ЛІНГВІСТИЧНИЙ
АСПЕКТ РОЗУМІННЯ,
ТЛУМАЧЕННЯ ТА
ЗАСТОСУВАННЯ
ПРАВА

Матеріали XI Міжвузівського
курсантсько-студентського
круглого столу
(28 жовтня 2025 року)

Одеса – 2025

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Кафедра мовної підготовки

МОВА І ПРАВО:
ЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ РОЗУМІННЯ,
ТЛУМАЧЕННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВА

Матеріали XI Міжвузівського курсантсько-
студентського круглого столу
(28 жовтня 2025 року)

Одеса – 2025

УДК: 811.161.2:372.461

Мова і право: лінгвістичний аспект розуміння, тлумачення та застосування права: матеріали XI Міжвузівського курсантсько-студентського круглого столу (28 жовтня 2025 року). Одеса: ОДУВС, 2025. 244 с.

ОРГКОМІТЕТ КРУГЛОГО СТОЛУ

Голова:

Корнієнко М.В., перший проректор, д.ю.н., професор

Члени оргкомітету:

Домброван Н.В., начальник відділу організації наукової роботи, к.ю.н., доцент

Подлісецька О.О., доцент кафедри мовної підготовки, к.філол.н., доцент

Ситько О.М., завідувач кафедри мовної підготовки, к.філол.н., доцент

Тягнирядно Є.В., доцент кафедри мовної підготовки, к.пед.н., доцент

Шаповаленко Н.М., доцент кафедри мовної підготовки, к.філол.н., доцент

Шановні учасники круглого столу!

Сердечно вітаю вас із початком роботи XI Міжвузівського курсантсько-студентського круглого столу «Мова і право: лінгвістичний аспект розуміння, тлумачення та застосування права». Мова є основою єдності українського народу, найважливішим оберегом цілісності держави, інструментом, який спроможний показати всьому світу славу та велич нашої нації.

Мова права є історичним явищем, яке відображає загальний стан суспільства і в той же час залежить від рівня розвитку суспільства та його правової системи.

Ваше зібрання, активно й творчо організоване кафедрою мовної підготовки нашого університету, є не випадковим. У сучасній Україні йдеться не лише про збереження й утвердження рідної мови в усіх сферах соціально-гуманітарного, правотворчого, державотворчого буття, а й про те, якою має постати наша країна в близькій і у віддаленій перспективі. Цілком очевидно, що єдність української мови й традицій українського правотворення і державотворення є непорушною.

Тож, вітаючи учасників роботи курсантсько-студентського Круглого столу «Мова і право», зичу вам плідної роботи в осягненні вище окреслених проблемно-тематичних полів, науково-освітнього самоствердження, розуміння того, що саме від вас – молодого покоління курсантів і студентів, від вашого особистого усвідомлення власної мовно-ментальної ідентичності з мовою й культурою країни й громадян, інтереси яких ви захищаєте, залежить те, яке місце посідатиме майбутня Україна в європейському й світовому соціально-гуманітарному просторі.

Бажаю учасникам круглого столу плідної роботи та нових творчих здобутків в ім'я перемоги нашої країни!

Максим КОРНІЄНКО

*Перший проректор Одеського державного університету
внутрішніх справ*

*доктор юридичних наук, професор
полковник поліції*

МОВНА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВА ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Сікорська Вікторія

старший викладач кафедри мовної підготовки

Драпалюк Катерина

старший викладач кафедри мовної підготовки

Одеський державний університет внутрішніх справ

Мовна політика у сучасному світі є не лише культурним або соціальним явищем, а й важливим стратегічним чинником, що безпосередньо впливає на інформаційну, національну та державну безпеку. У глобалізованому суспільстві, де інформаційні потоки поширюються з надзвичайною швидкістю, мова стає не просто засобом комунікації, а інструментом формування свідомості, ідентичності, а також захисту державних інтересів. Для України, яка перебуває в умовах тривалої інформаційної та гібридної війни, питання мовної політики набуває особливого значення, адже саме через мову формується єдність народу, його ціннісні орієнтири, здатність протистояти зовнішнім інформаційним впливам та маніпуляціям.

Інформаційна безпека держави охоплює систему заходів, спрямованих на захист інформаційного простору від зовнішніх і внутрішніх загроз, а також забезпечення права громадян на достовірну інформацію, збереження культурних і духовних цінностей. У цьому контексті мова виступає головним інструментом захисту свідомості нації. Втрата мовної ідентичності означає втрату частини національної свідомості, що неминуче веде до послаблення держави, її інформаційної стійкості та культурної автономії. Саме тому державна мовна політика має формуватися не лише на основі культурних потреб, а й у тісному зв'язку з безпековими стратегіями держави.

Мовна політика – це система державних заходів, спрямованих на регулювання функціонування мов у різних сферах суспільного життя. Вона включає законодавчі, адміністративні, освітні, культурні й інформаційні інструменти, які забезпечують розвиток і домінування державної мови, водночас створюючи умови для збереження мовних прав національних меншин. У сучасній Україні основу мовної політики становить Закон України «Про

забезпечення функціонування української мови як державної» від 25 квітня 2019 року № 2704-VIII, який визначає українську мову як обов'язкову у публічних сферах – освіті, культурі, медіа, органах державної влади, рекламі, сфері обслуговування тощо [1]. Цей закон має не лише культурне, але й безпекове значення, оскільки сприяє консолідації суспільства навколо державної ідентичності, протидії інформаційній експансії інших держав і збереженню інформаційного суверенітету України.

У контексті інформаційної безпеки особливу роль відіграє функція мови як фільтра інформації. Мова визначає, у яких категоріях людина сприймає світ, як вона інтерпретує події, які цінності вважає пріоритетними. Тому формування українськомовного інформаційного простору є необхідною умовою збереження ментальної незалежності громадян. У медіа, інтернеті, освіті, рекламі повинна переважати українська мова, адже саме вона забезпечує комунікацію, що ґрунтується на національній культурній традиції, історичній пам'яті та власних смислах, а не нав'язаних ззовні.

Інформаційні війни, що стали невід'ємною частиною сучасних геополітичних конфліктів, мають значну мовну складову. Агресор часто використовує мовне питання як інструмент дестабілізації внутрішньої ситуації в державі, маніпулює темами «захисту мовних меншин», створює альтернативні інформаційні поля іншою мовою, нав'язує чужі наративи через ЗМІ, кіно, літературу, соціальні мережі. Так, російська агресія проти України супроводжувалася активною пропагандистською кампанією, що базувалася на мовному протиставленні «російськомовних» і «україномовних» регіонів. Це вкотре підтверджує: мовна політика – це не лише питання культури, а й питання виживання держави у світі інформаційних загроз [2].

Розвиток української мови як державної повинен відбуватися у взаємозв'язку з формуванням національного інформаційного простору. Необхідно забезпечувати якісний україномовний контент у сфері телебачення, кіно, соціальних мереж, наукових публікацій. Важливо, щоб держава підтримувала створення україномовних платформ, електронних бібліотек, освітніх ресурсів, які сприяють зміцненню мовної культури та інформаційної грамотності населення. У цьому контексті значну роль відіграють філологи – науковці, викладачі, мовознавці, літературознавці, які не лише

зберігають і розвивають мовну спадщину, але й формують свідомість нового покоління громадян, здатних критично мислити, розрізняти фейки, пропаганду, інформаційні маніпуляції.

Забезпечення мовної безпеки в системі освіти є фундаментом інформаційного захисту держави. Освітній процес має бути спрямований на підвищення мовної культури громадян, формування шанобливого ставлення до державної мови, розвиток комунікативної компетентності українською. Вивчення української мови повинно поєднуватися з формуванням медіаграмотності, критичного мислення, здатності аналізувати тексти, відокремлювати правдиву інформацію від маніпулятивної. Таким чином, школа та університет стають першою лінією оборони в інформаційній війні, а мовна освіта – її основною зброєю.

Не менш важливим аспектом мовної політики є підтримка мовного різноманіття в межах держави. Забезпечення прав національних меншин на використання своїх мов не суперечить, а доповнює концепцію мовної безпеки, оскільки сприяє гармонізації міжетнічних відносин, запобігає використанню мовного питання для політичних спекуляцій. Водночас основним завданням залишається утвердження української мови як об'єднавчої, інтеграційної сили, що гарантує єдність інформаційного простору держави.

Таким чином, мовна політика виступає невід'ємною складовою інформаційної безпеки держави, адже саме через мову здійснюється захист національної ідентичності, формування світоглядних орієнтирів, протидія інформаційним загрозам та дезінформації. Для України, яка переживає складні процеси державотворення, утвердження української мови як державної є не просто культурною чи політичною необхідністю, а стратегічним кроком до збереження суверенітету, стабільності та духовної єдності нації. Мовна політика повинна розглядатися як частина комплексної системи національної безпеки, у якій слово, мова і знання стають головними засобами захисту держави у світі глобальної інформаційної боротьби.

Література

1. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25.04.2019 № 2704-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>

2. Стратегія інформаційної безпеки України, затверджена Указом Президента України від 28.12.2021 № 685/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text>

3. Гриневич О. Мова як чинник національної безпеки: сучасні виклики і загрози. *Науковий вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2022. № 1. С. 45–52.

4. Кириленко І. Інформаційна безпека та мовна політика: нові підходи в умовах гібридної війни. *Українознавство*. 2023. № 2. С. 12-20.

5. Олійник В. Українська мова і національна ідентичність у добу глобалізації. *Мовознавство*. 2024. № 3. С. 30-38.

6. Прохоренко Л. Роль освіти у формуванні мовної безпеки держави. *Освітній дискурс*. 2023. № 4. С. 66-74.

7. Official EUvsDisinfo. Language and Propaganda in Hybrid Warfare. *European External Action Service*, 2024. URL: <https://euvsdisinfo.eu>

LINGUISTIC ASPECT OF INTERPRETATION AND APPLICATION OF LAW

Sikorska Viktoriia

Senior Lecturer at the Language Training Department
Odesa State University of Internal Affairs

The language of law is one of the key factors determining the effectiveness of the legal system. Through linguistic constructions, legal norms acquire their actual meaning, and their proper understanding ensures correct application in practice. The linguistic approach to the interpretation of law is based on the premise that the content of a legal norm is determined not only by logical and legal categories but also by the lexical, syntactic, and pragmatic features of the language in which it is formulated [2, p. 114].

In the process of interpretation, lexical analysis plays an essential role, as it involves establishing the meanings of specific words and terms used in a legal text. For legal practice, it is crucial that every word be interpreted unambiguously since even a slight semantic variation may lead to different legal consequences [3, p. 59]. At the same time, legislators often use words of general usage when drafting legal norms, which necessitates their specialization within the legal context.

Наукове видання

МОВА І ПРАВО:
ЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ РОЗУМІННЯ,
ТЛУМАЧЕННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВА

Матеріали студентсько-курсантського круглого столу
(04 березня 2025 року)

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення статей,
які суттєво перевищували пропоновані обсяги.

Підписано до друку 04.03.2025. Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура «TimesNewRoman». Друк цифровий.
Ум. друк .арк. 14,85. Обл.вид.арк 12,91.
Наклад 5 прим.
Видавництво ОДУВС
м. Одеса, вул. Успенська, 1
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3507 від 25.06.2009 р.